

krat, umrl nam je in sicer 28. januarja t. l. dr. Etbin Henrik Costa, deželni poslanec kmetijskih občin volilnega okraja Postojnskega; delovanje njegovo na parlamentarnem, na znanstvenem, na socialnem polju ter v svojem posebnem poklicu bilo je enako mnogostransko, brez počitka marljivo in neutrudljivo. Meseca novembra leta 1865 vstopil je dr. Costa v deželni zbor kot naslednik Miroslava Vilharja in je odslej neprenehoma bil deželni poslanec, kajti vedno in sicer štirikrat mu je njegov volilni okraj poklonil poslanstvo; l. 1869 izvolil ga je ves zbor za deželnega odbornika, kar je ostal do svoje smrti. — Bil je ud vseh znamenitih deželnozborskih odsekov kakor ustavnega, finančnega, šolskega in občinskega odseka; njegovo preizvrstno delovanje v vseh odsekih zlasti kot prvomestnik finančnega odseka nam vsem je v živem spominu. Leta 1869 izvolil ga je deželni zbor v deželno komisijo za uravnavo zemljiškega davka; od leta 1870 sodeloval je v deželnem šolskem svetu; leta 1870, 1871 in zopet leta 1872 izvolil ga je deželni zbor za državnega poslanca; leta 1867 ga je presvitli cesar imenoval za namestnika deželnega glavarja. To je v kratkem obris njegovega mnogostranskega, neutrudljivo marljivega parlamentarnega delovanja, katerega bolj na drobno tu ne bodem razlagal, kajti saj se ga vsi živo spominjamo. — Akoravno bila so si mnjenja o sredstvih v dosego nam vendar-le skupnih namenov včasih nasprotna, to nam branilo ne bode o tem trenutku, enodušno se spominjati domoljubja, delovanja brezsebičnega, premarljivega in poln žrtev bivšega našega tovarša. (Vsi deželni poslanci so v znanje sožalovanja stoječi sprejeli to vest.) — Dalje je omenil deželni glavar, da o priliki prehoda presvitlega cesarja na Dalmatinsko poklonil mu je v imenu Kranjske izraz najiskrenejše ljubezni in zvestobe, ter končno izreče otvorenje deželnega zbora Kranjskega s trikratnimi slava-klici Njegovemu Veličanstvu in ves zbor trikrat zakliče slava! — Vladni zastopnik vitez Widman zagotavlja deželnemu zboru vso svojo pripomoč.

Potem je novoizvoljeni poslanec Peter Grasselli storil obljubo; poslanec Andrej Lavrenčič je dobil odpust za 14 dni; za deželno-zborna reditelja se izvolita dr. Poklukar in dr. vitez Savinschegg, za verifikatorja stenografičnih zapisnikov Murnik in Deschmann. Konečno je deželni glavar povabil poslance v enketno komisijo gledé prestrojitve občinske postave, o kateri spregovorimo na drugem mestu.

(2. seja 8. aprila.) Zopet naznanja deželni glavar s toplo besedo zgubo poslanca velikoposestnikov Franja Rudeža, ki je 7. dan t. m. nagloma umrl; ves zbor se v znamenje sožalovanja vzdigne. — Potem se izroče finančnemu odseku sledeče prošnje, namreč: Karola Tekavčiča, upravnika posilne delavnice, za izboljšanje službenine, Josipa Krašovica, nadzornika posilne delavnice, za povečanje stanovnine, Janeza Bezeka, organista posilne delavnice, za povečanje vpokojnine, Marije Zapleteleve zavolj odgojnine za njeno hčer, podpiralnega društva na modroslovski fakulteti Dunajskega vseučilišča in slikarja Janeza Šubica za podporo, davkarskega priglednika Janeza Benedikta za odpis nekega zemljiško-odveznega povračila. — Potem potrdila se je volitev deželnega poslanca Luka Robiča iz občinskega volilnega okraja Radolškega in Kranjskogorskega. — Dalje so se vršile odsekove volitve; izvoljeni so bili v finančni odsek: baron Apfaltrern (za načelnika), Murnik (za namestnika), dr. Poklukar (za perovodjo), Deschmann, Grasselli, Horak, Robič, dr. vitez Savinschegg in dr. pl. Schrey, — v peticijski odsek: vitez Langer (za načelnika), grof

Barbo, Kramarič, grof Thurn, dr. Zarnik, — v gospodarski odsek: dr. Bleiweis (za načelnika), vit. Langer (za namestnika), dr. vitez Savinschegg (za perovodjo), Deschmann, Jugovic, Murnik in Karol Rudež, — v odsek za poročilo o deželno-odbornem delovanju: dr. Poklukar (za načelnika), grof Barbo, vitez Gariboldi, Tavčar in dr. Zarnik. — Finančnemu odseku so se izročile sledeče predloge, namreč: proračun zemljišno-odveznega zaklada za leto 1876, poročilo deželnega odbora zavolj povišanja vžitniške priklade za zemljišno-odvezni zaklad, proračun za leto 1876 in računski sklep za leto 1874 vino- in sadjerejske šole na Slapu, proračun za l. 1876 Kranjskih ustanovnih zakladov, proračun deželnega zaklada in njegovih podzakladov za leto 1876, proračun za leto 1876 in računski sklep za l. 1874 norišno-stavbenega zaklada, proračun za l. 1876 in računski sklep za l. 1874 normalno-šolskega zaklada.

Posvetovanje zarad predrugačenja občinske postave

bilo je po sklicu deželnega odbora 7. dne t. m. Vdeležili so se ga skoraj vsi deželni poslanci, potem 12 županov iz različnih krajev dežele naše in pa okrajni glavar Derbič. Zedinila se je ta skupščina v sledečih točkah:

Iz domačega področja (§. 28 občinske postave) naj se občinam vzamejo vsa tista opravila javne varnosti (policije), za katera skrbeti je prav za prav dolžnost države, občinam naj se prepusté strogo le krajne ali prav domače (lokalne) zadeve. Pa tudi tako imenovano izročeno področje (§. 29 občinske postave) naj se omeji in država naj sama opravlja vse tiste reči, katere se v korist države izvrševati morajo. Občine naj opravljajo policijstvo in pravico kaznovati le samo v domačih občinskih zadevah, vse drugo policijstvo in kazensko pravo naj opravljajo cesarske politične gosposke.

Po tej omejitvi občinskega delokroga, ko občinam namreč ostanejo le take reči, katere same z domačimi močmi opravljati zamorejo, naj se pa občinam tudi na prosto voljo dá to, da se samovoljno (avtonomno) zložijo v več ali manjše občine, kakor jim je drago, po razmerah in potrebah svojih.

Politične gosposke naj se pomnožé tako, da bodo občinam bliže, to je, namesto sedanjih velikih okrajnih glavarstev naj se ustanové manjši politični komisarijati po primeri, kakor so nekaj bili.

Konečno se je odločilo, te sklepe izročiti deželnemu zboru in ta naj jih naznani c. kr. vladi kot želje, na katere naj se ožira pri prestrojitvi politične uprave in pri premembi občinske postave.

Deželni zbor Goriški.

Pričel se je s peto mašo 6. dne t. m. Deželni glavar g. grof Fr. Coronini se je spominjal v začetnem govoru dogodkov pretekle nedelje in z gorkimi in gladkimi besedami izraževal občutke, ki jih je v njem in vseh prebivalcih vzbudil prihod cesarjev itd. — Rajncemu poslancu Dolijak-u iz Solkana je g. glavar postavil s prav primernim govorom lep spominek. — Novi poslanec namesti r. D. je dr. Jakopič, izvoljen 31. marca t. l. (Izmed 168 posestnikov slovenskih in Goriško-mestnih se je vdeležilo volitve 42. Ker ni bilo družega kandidata, dobil je dr. J. 41 glasov.) — V prvi seji deželnega zbora je bil tudi gosp. minister De

Pretis, pa je že odšel na Dunaj. — Letošnje zborovanje bo menda suhoparno, tem bolj, ker je poslednje tekoče dobe.

Naši dopisi.

V Gorici 10. aprila. — Človek že res skor ne vé, je li res, kar vidi, sliši in bere, ali so le sanje. Ko sem pred 8 dnevi ob tej uri „Novicam“ pisal, bil je presv. cesar še v Trstu; v Gorico smo ga še le pričakovali; in danes je že v Zadru! Pa to samo na sebi ni še taka reč; da je skoz Benetke v Zader prišel, to je sanjam podobno. Še — se mi zdi, da vidim, kako krasni kraljevi vlak italijanski 5. dne t. m. ob 7. uri zjutraj čez naš železnični most veličastno drdrá, čez tisti sprelepi visoki most iz rezanega kamena, ki smo (26. julija 1866) mislili, da ga „naši“ pred sovražnim Cialdini-em sè smodnikom razženejo in pode-rejo. Še zdaj me srcé boli, če na ono nevarnost mislim. Cesarska pesem se mi ni zdela nikoli tako lepa, sladka in ginljiva, ko na sv. Ane 1866. večer, ko je naša posadka Italijane pri Vêrsi zmagavši, vrnila se okoli 10. ure ponoči nazaj in nas je veličastna avstrijska himna na Travniku — preverila, da so naši prišli in ne Cialdini-evi. Kamen se mi je odvalil sè srca mislečemu tudi: Naš most je rešen! Po tem mostu tedaj se je peljal naš cesar čez kratkih 9 let Cialdini-evemu gospodarju prijateljsko roko podati in poljubit ga in objemat! Da, čas vse rane zaceli. Tempora mutantur! Z železnicega Sočkega mosta pod Gorico uživa okó najlepši pogled na naše mesto in gotovo se je tudi cesar še enkrat ozrl k svojim ljubim Goričanom, katerih prisrčnega in navdušenega sprejema belo nedeljo (4. aprila) je rekel, da nikdar ne pozabi. Kakor Nj. Vel., tako smo tudi mi zadovoljni, Slovenci in Lahi. Prisrčniše zahvale in pohvale nam cesar ni mogel dati, ko ono, ki je izražena v lastnoročnem pismu njegovem. — Veliko reči bi imel jaz še dodati svojima dopisoma od 3. in 4. t. m., ali vse bi prišlo post festum in bi se utonilo v brezštevilnih popisih brezkončnih svečanosti v Benetkah, v Pulji in Dalmaciji. Samo to naj povem, da — kar se ni storilo umetno, vsled časniških vabil, prišlo je samo od sebe: Naši „živio“-klici so laške „evviva“ premagovali. Sosebno na Rojicah je prišel znabiti komaj na 1000 „živio“-v 1 „viva“. Pred glediščem, ko je prišel cesar ven, imelo je vpitje tudi bolj slov. značaj. — Občin je bilo 130 zastopanih, iz Sočke doline največ izmed slovenskih (Kraševci so se bili mnogi Na Brežini poklonili). Podarilo je Nj. Vel. za mestne uboge 500 gold., za gluho-neme 400, za 3 druge dobrotne zavode 600, za vsacega 200. — Razsvečava je bila prav lepa; bakljade se je udeležilo 200 bakelj. *) Grad se je čarobno mnogo-barvno-bengalično razsvetljeval. — Stračice (Ritterjeve fabrike) in Podgorska papirnica, kamor se je cesar peljal o 3. uri pop., vse je bilo jako lepo okinčano. Tako tudi poslopje gozdnega urada. — Šopka cvetlic, ki ju je cesar dobil dopoldne na kolodvoru in popoldne v Podgori, poslal je cesarici na Dunaj. Tudi neke umetne naprave za ces. mize iz kandiranega domačega sadja iz tukajšnje g. Marizza-ve fabrike so poslali en kos cesarici. Gosp. Marizza-o je počastil cesar z dragocenim briljantnim prstanom. — Toliko v spomin naših slavnosti 4. aprila 1875.

Iz Senožeč. (Poslano.) Neki dobro znani demoralizator z dolgimi lasmi in dobro rdečim nosom se v

*) Ko je prišla bakljada pred poslopje cesarjevo, vskipela je navdušenost do vrhunca. Cesar se je 3krat na mostovžu prikazal in se ves ginjen zahvaljeval. Pis.

„Sl. Nar.“ št. 76 nad mojo malenkostjo togoti ter mene in druge osebe obrekovaje laže — kakor pri nas pravimo — bolj kot vsak pes teče. V dokaz tega pozivljam vsacega poštenjaka na odgovor: „kdo je kdaj videl ali slišal, da bi se jaz za deželnega poslanca ponujal? — kdo me je videl na vse zgodaj v Postojno priti ter slišal volivce za se obdelovati? — komu sem jaz svojo neslano samohvalo na posluš vrival? — komu sem jaz svoje zasluge našteval? — katerega od volivcev sem zadnji trenutek za-se pridobiti skušal? — pri komu sem si jaz štiri glase priboril?“ — Kar zadeva moje domoljubje, katero mi obrekovavec kot ščit družih namer podtakniti hoče, mu povem, da nisem jaz, niti tak, kateri moje domoljubje pozná ali vsaj pošteno poznati hoče, nad njim še nikdar dvomil. Za zaupanje pod dopisnikovo firmo pa, katero mi on nekako ostentativno odteguje, se tu izrečno zahvaljujem, ter le še to omenim, da dopisnikova škandalozna rola kmalu propade.

Jože Zelen.

Iz Vremske fare. (Zahvala.) Sl. c. kr. kmetijska družba Kranjska v Ljubljani je občini Britof za vasi Britof in spodnje Vreme podelila za napravo občinskega vodnjaka 150 gold. Za to dobrodelno podporo se v imenu cele občine zahvaljuje

Županstvo Britof 7. aprila 1875.

Janez Dekleva, župan.

Iz Planine 11. aprila. (Očitna zahvala.) Podpisani krajni šolski svet si šteje v dolžnost, sl. c. k. kmetijski družbi v Ljubljani za blagi dar 50 gold., katere je ona naši šoli v napravo šolske drevsnice podeliti blagovolila, najtoplejo zahvalo izreči.

Krajni šolski svet v Planini.

Julij Mayer, predsednik.

Iz Notranjskega 11. aprila. (Poslano.) Natolcevanju „Slov. Nar.“ nasproti mi zdolej podpisani posestniki očitno izjavljamo, da smo 3. dne t. m. pri volitvi deželnega poslanca v Postojni samostalno, brez vsacega drugega vpliva po svojem lastnem prepričanju volili.

Janez Dekleva,

posestnik v Britofi.

Tine Sluga,

posestnik v Dolenji vasi.

Jakob Magaina,

posestnik v dolnjih Vremah.

Juri Dougan,

posestnik v Vevčah.

Iz spodnjih Palavč pri Kamniku 9. aprila. (Dvojna zahvala.) Veselje čez vse veliko! 3. dne t. m. popoldne ob 3. uri nam je čvrsto napeljana voda pritekla v našo vas; ženske so prihitele s škafi in vodo točile, ki tako hitro in močno gre, da je v eni uri čez 50 škafov priteče. Popred smo veliko trpeli z vodo, ker smo jo morali četrte ure nositi od daleč po hribu, grdem blatu, nerodnem kamenju, pozimi pa v velikem snegu. Izpeljal nam jo je oče Andrej Net po lončenih cevih, na mašino narejenih po svojem sinu prav umetno čez hribe, veliko skalovje in zvite ovinke. Pričeli smo delo 17. sušca t. l., ko je Net z delavci k nam prišel. Izvirek pa je prenizko izviral za našo vas, zatoraj postavi delavce, da so kopali na kviško za izvirkom, in res našli so ga poldrugi seženj višje, kakor je popred bil. Čudili smo se nad mojstrom, ki je še celó naprej povedal, kdaj bo voda izpeljana, in koliko močno bo tekla. Čast in hvala mu tedaj! — Posebno se pa moramo še zahvaliti c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, ki nam je za to napravo pripomogla s 60 gold. To je bil steber in začetek našega vodotoka, sicer bi se bilo težko, ali morebiti nikoli delati začelo, kajti naša vas je prav ubožna. Al zdaj je naša vas veliko več vredna, ker bo veliko manj zamude z vodo. Ta naša skušnja se po tem takem prav nič ne vjema s tem, kar je unidan Ribniški župan gosp. Kljun o napravi vodotokov po Netu pisal. Slišali smo, da so mu v Ribnici hudo nagajali, ko je cevi pokladal, in da je